

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Mannheimer E.S. 14

DAGNY

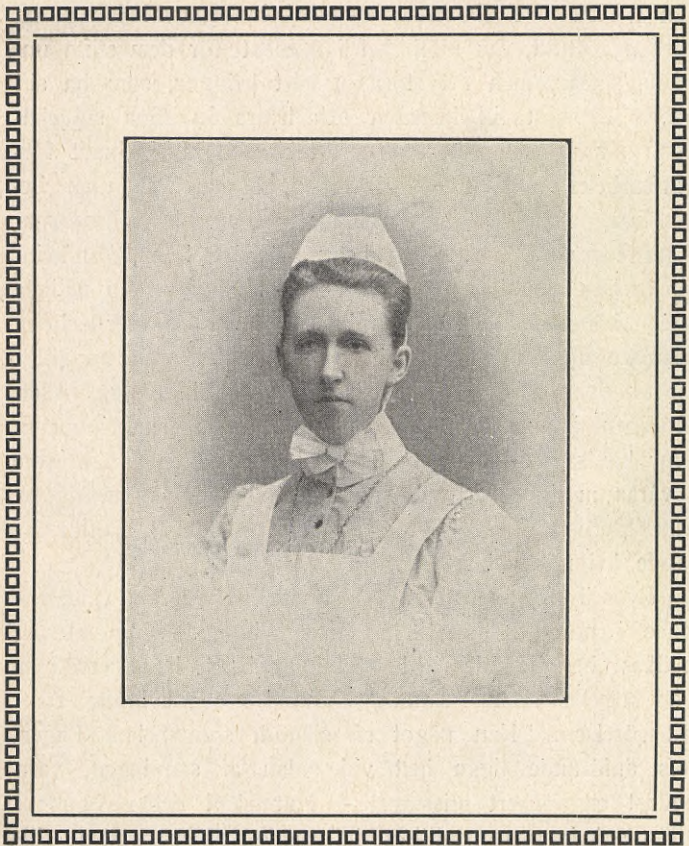
TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 42. Stockholm den 19 Oktober 1911. 4:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/2 år .. kr. 4: 50 1/3 år .. kr. 2: 50 1/4 .. " .. 3: 50 1/4 .. " .. 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspri: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Estrid Rodhe.

Natten mellan den 27 och 28 aug. afled syster Estrid Rodhe i sitt Stockholms hem å Fredrika-Bremer-Förbundets sjuksköterskebyrå. Döden kom under sömnen, barmhärtigt och stilla, förorsakad af hjärtförlamning.

Den oväntade underrättelsen om Estrid Rodhes bortgång väckte djup förstämning i den stora krets af människor, med hvilka hon under sitt verksamma lif kommit i beröring. Särskildt bland svenska sjuksköterskor, för hvilka Estrid Rodhe varit en förkämpe och en den vackraste förebild, föll sorgen tung.

Oemotståndligt frågar man hvarför? Hvarför just hon? Sorgen är svår att bära, saknaden oerhördt bitter, men ingen annan än Han, som kallade henne bort, kan gifva oss svar.

Estrid Rodhe föddes den 16 mars 1877 och var dotter till biskopen i Göteborgs stift E. H. Rodhe och hans maka Elisabeth Rodhe, född Bruhn.

Tidigt visade sig Estrid Rodhes håg för ett verksamt och arbetsfyllt lif. 1897 började hon deltaga i sjukvårdsarbete, och detta blef sedan hennes lifs mål och innehåll. Med hela sin själ gick hon upp i sitt kall. En kamrat, som hade tillfälle att ge akt på henne under de år hon tjänstgjorde å Allmänna Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, uttryckte sig om henne i följande

de ord: "Ingen kan arbeta så intensivt som syster Estrid. Vi fatta ej hur hon håller ut." Betecknande äro också de rader Estrid Rodhe vid samma tidpunkt skref till en vän: "Det där 'enten-eller' passar mig; jag tycker om att gräfvat ner mig i mitt arbete många meter under ytan; sedan flyga ut på färd midt in i myllrande, lefvande lifvet. Det håller en vaken och varm." När hon efter sju år af detta trägna ansvarsfulla lif talar om att hon behöfver "andas ut" och fördenskull ämnar anhålla om ett års tjänstledighet, säger hon samtidigt: "Arbete älskar jag och kan ej undvara ens under hvilotiden, det känner jag."

Under detta tjänstledighetsår var det, som hon bands vid Svensk Sjukskötersketidning, och som redaktör för densamma verkade hon sedan med outtröttlig energi, med glädjefyllt intresse.

Men fastän Estrid Rodhe gaf sig i sitt arbete som ingen annan — antingen detta gällde den direkta eller indirekta sjukvården — räckte dock hennes entusiasm till äfven för andra områden. Med sin klara blick och sin vakna intelligens såg hon tingen i deras rätta proportioner. Hvilka träffande och öfverraskande omdömen kunde hon ej afgifva och detta äfven angående sådana saker och företeelser, som man tänkte sig ligga långt från hennes egentliga intressesfär.

Fritiden mellan de långa arbetsperioderna tillbringades antingen i lugn och hvila i familjekretsen å biskopsgården Björkeris vid Kungsbacka eller också realiserades någon länge drömd resplan.

Estrid Rohdes hela lifsväg gick fram i ljus och sol, aldrig kastade skuggor sitt dunkel däröfver. Var det kanske därför hon kunde gifva så mycket åt sin omgivning! Med den stora mänskliga godhet, som präglade alla hennes ord och handlingar, omfattade hon dem som hos henne sökte förståelse. Med ödmjuk anspråkslöshet gaf hon af sin fasta, varma tro, sin sunda, starka glädje.

För flera år sedan skref Estrid Rodhe i ett bref på tal om sjukdom och arbetsoförmåga: "Det är ingenting i lifvet jag så fruktar som den dagen, då det skall heta att jag är utestängd från arbete." Om hon fått lefva skulle — efter allt att döma — hälsans dagar för henne varit räknade. Hennes stilla död blef därför icke endast den ljusa afslutningen på hennes soliga lefnadsdag, utan äfven befrielse från hvad hon mest fruktade.

Lina Kullberg.

Hvad är berättigadt i kvinnans sträfvan efter politiskt inflytande?

(En analys och ett förslag af B. O.)

Att våga ett mera allmänt omdöme om följderna af rösträttskongressen för den svenska kvinnorörelsen torde ännu vara för tidigt. Däremot är det uppenbart, att man redan nu kan peka på en del frukter af alliansens besök — somliga förutsedda, andra oväntade. Till det senare slaget får väl räknas den broschyr, hvars titel läses här ofvan. Författaren anger uttryckligen, att det stora kvinnomötet på försommaren tvungit honom (broschyren är omiskänneligen fluten ur manlig penna) att ta ställning till det feminina krafvet på politiskt inflytande. Det heter om den internationella kongressen, som egendomligt nog benämnas *kvinnoriksdag*: "Genom den stora stil, hvori dess förhandlingar förts, och de betydande personligheter, som där uppträdt, har den tvifvelsutän i högst afsevärd grad påverkat den allmänna opinionen. Och i en framtid, närmare eller mera aflägsen, skall dess arbete med all visshet bära frukt, måhända ej blott i Sverige utan i hela världen. Man kan svårligen värja sig för det intrycket, att hvad som framföres i en sådan form ej kan falla resultatlöst till marken". Det erkännande, som med dessa ord kommer rösträttskongressen till del, är ju ganska oförbehållsamt. Och den höfviska ton, hvarmed senare äfven kritiken öfver det kvinnliga rösträttskrafvet framföres, harmonierar fullständigt härmed.

Frågan om kvinnorna äro lika berättigade som männen att deltaga i den politiska makten besvarar författaren *neka nde*. De utåt arbetande kvinnorna ville han gärna medge rösträtt, om möjlighet funnes att för dem stifta undantagslagar, men det stora flertalet kvinnor, som ha sitt arbete förlagdt till hemmen och hvars feminina subjektivism får utveckla sig utan att tuktas af ett ordnadt förvärfvarsarbets uppfostrande inverkan, kunna icke utan betänkliga samhällsvådor släppas fram till valurnorna. Längre fram i broschyren heter det visserligen, "att kvinnorörelsen småningom kommer att utöfva inverkan på hela kvinnokönet och detta i riktning mot vidgade vyer och en sundare uppfattning om sin egen ställning och uppgift". Härur drar dock icke författaren några slutsatser om en möjligen kommande politisk mognad för hemkvinnorna. Hur kontrasterar ej denna uppfattning med en annan, som i våras motionsvis framfördes i Första kammaren, då hr Alb. Bergström yrkade på politisk rösträtt åt själförsörjande kvinnor och gifta mödrar.

Broschyrförfattaren vill emellertid på sitt sätt vindicera plats i politiken för de specifikt kvinnliga synpunkterna, hvilkas berättigande i lagstiftningsarbetet han erkänner och betecknar som "sanningskärnan" i den kvinnliga rösträttsrörelsen. "Kan något så själfullt som Selma Lagerlöfs anförande ligga helt vid sidan af sanningen, vara endast ett vackert misstag?" — Hur skall det nu gå till att ge kvinnorna politiskt inflytande, då rösträtten allt-

Annonsera i Dagny!

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
Hofjuvelerare.
4 Fredsgatan 4.

Dans, Plastik och Calisthenics.
Allm. Kungsh. 26 66. Kungsholmsgatan 6. Riks Kungsh. 2 85.
Elsa Björkman,
elev af
Fru EMILIE WALBOM. Fröken ELSE O. REIERSEN.
Balettmästarinna vid Kungl. teatern i Köpenhamn. Köpenhamn.

jämt bör vara dem förmenad. Jo, de skola beklädas med politisk valbarhet allena! Genom detta visserligen icke alldeles nya men dock litet originella förslag till lösning af frågan, skulle staten i politiken tillgodogöra sig den kvinnliga mognaden och på samma gång skydda sig mot den likaledes kvinnliga omognaden. Härmed anser sig författaren ock ha gifvit kvinnan hvad kvinnan tillhör.

Utsikterna att L. K. P. R. skall ändra sin programparagraf i enlighet med denna tankegång torde emellertid vara ganska ringa. Visserligen låter det sig tänkas, att männen valde in en och annan kvinna i riksdagen, men huruvida dessa skulle lyckas göra sitt specifika inflytande gällande, blir en annan fråga. Kvinnor med erfarenhet från lagstiftande församlingar intyga, att det ofta ställer sig kinkigt nog att vinna gehör för "kvinnofrågor", och näppeligen torde detta blifva lättare under frånvaron af kvinnlig väljarkår. Ett försök att endast genom valbarhet trygga det kvinnliga inflytandet skulle sannolikt visa sig skäligen ändamålslost och detta äfven på den grund, att i vårt "proportionella" land kvinnorna — de samvetsgranna kvinnorna — skulle då de valdes uteslutas af män, om de öfver hufvud taget valdes alls, känna sig mera representera sitt parti än sin kvinnlighet. De många kvinnorna ut öfver landet finge ock afstå från den uppfostran till vidgade synpunkter och ökad allmänanda, som ett inkallande till delaktighet i det politiska ansvaret skulle medföra. Man måste nämligen komma ihåg, att i stort sedt politiskt intresse icke kan begäras af dem, som sakna politiska rättigheter, och i följd däraf politisk uppfostran. Detta hindrar emellertid icke att såväl staten som den vanlottade befolkningsgruppen själf kunna ha gagn af att ur hittills vilda marker skapas fram en politisk nyodling.

A. Th.

De turkiska kvinnorna och politiken.

Under ofvanstående rubrik har Dagens Nyheters London-korrespondent i tidningens nummer af den 14 dennes en uppseendeväckande skildring af de turkiska kvinnornas deltagande i sitt lands genom det utbrutna kriget svåra läge, af deras flammande fosterlandskärlek, deras uppoffringsförmåga och deras uppträdande som agitatorer. Förnäma damer lära ha offrat sina juveler och sin förmögenhet till förmån för krigskassan, och ledarna af den moderna kvinnorörelsen ha i folkets åsyn rifvit sina slöjor i stycken och talat på öppen gata. Det är en miss Helen Willmans nyligen anländ från Konstantinopel till London, som lämnat stoff till artikeln, ur hvilken vi aftrycka följande:

Ingen skulle kunnat tro att det var möjligt. Denna veka, litet indolenta haremsdam, som vi hört så mycket oriktiga uppgifter om, visar sig plötsligt som en blodfull och energisk agitator, som tar vid där de stridande politikernas krafter släppt taget. Och i stället för att väcka förargelse ha kvinnorna skördat beundran. Deras flammande upprop, som spridts öfver hela landet, ha tändt folkets hat och väckt deras sydländska entusiasm. Då

jag lämnade Konstantinopel för 8 dagar sedan gick det en hänförelse öfver Turkiet, som brusade emot en som en fanfar. Den turkiska regeringen har nog nu upptäckt att kvinnorna ha en uppgift såväl som männen, och till och med om undervisningsministern Hekki bej, som är en vän af kvinnans rösträtt, afgår, skall kvinnorörelsen säkert ändå få varma vänner i landets styrelse.

Min sagesman förklarar för mig att hela Europa tycks ha en galen uppfattning af det moderna Turkiet och särskildt af kvinnornas ställning i landet. Turken är icke **den brutala best som man vanligen gör honom till**, och kvinnorna äro helt olika mot hvad vi föreställa oss. Detta sammanfaller med några instruktiva upplysningar af Eveline Mitford, som i våras publicerades i Sunday Times. Här skildras turken som en älskvärd och frikostig äkta man, som behandlar sin hustru med utsökt ridderlighet och aldrig besöker henne utan hennes samtycke. Till och med i de lägre samhällsklasserna ha kvinnorna det i regel bättre ställdt än deras västeuropeiska systrar.

— Men suckar då icke landet under polygamien?

Min sagesman svarade:

Polygamien är icke så utbredd som man i allmänhet tror. Lagen tillåter visserligen en man att ha flera hustrur, men det är mycket få som ha råd till en sådan lyx, ty hvarje hustru har rätt att fordra en egen bostad och särskildt underhåll. Dessutom sträfvar turken efter att bli ansedd som stående på samma utvecklingsgrad som västerlänningen och han vet mycket väl att polygamien härvid skulle vara till hinders för honom.

Men månggifvet hämmas kanske mest af kvinnans enormt starka juridiska ställning. Hennes bostad och underhåll äro hennes oinskränkta egendom, till och med om hon blir skild från mannen, hvilket ingalunda är ovanligt. Om hustrun har egen förmögenhet förblir den likaledes hennes oinskränkta egendom, öfver hvilken hon fritt kan disponera både före och efter sin död. Hon kan väcka åtal mot sin man, liksom han mot henne. Det belopp som utgör hennes underhåll kan hon använda som hon vill, och mannen har ingen rätt att fordra räkenskap af henne. Skulle hustrun dö innan barnen äro vuxna, lägges deras uppfostran i händerna på hennes kvinnliga släktingar, af hvilka hennes mor kommer först i betraktande. Mannen måste sörja för hustruns och sina barns underhåll i förhållande till sin ekonomiska ställning. Vi läsa hos oss om olyckliga kvinnor som sitta med sina små oförsörjda barn, till hvilkas underhåll mannen icke bidrager med ett öre. Sådant skulle vara otänkbart i det ociviliserade Turkiet.

En helt ny tid har brutit in därnere utan att Västeuropa märkt stort mera af den än den storpolitiska manifestationen. Hela landet är reformerad, och detta gäller också om harem. Den turkiska kvinnan har så småningom blifvit ganska upplyst. Under de senaste 15 åren har hon lärt att läsa och skriva, och stora högstskolor finnas nu i flera af landets städer. Den amerikanska doktorn Mary Mills Patrick har särskildt bedrifvit ett framgångsrikt upplysningsarbete i Turkiet. Hon är ledare af ett stort kvinnoinstitut, som besökes af ryska, grekiska,

bulgariska, syriska, rumäniska och turkiska flickor. Det nya universitetet i Konstantinopel, som officiellt upprättades för några år sedan, existerar egentligen ännu endast på papperet.

Den senaste rapporten från undervisningsdepartementet visar att det finns 1,419 turkiska förberedande skolor för unga flickor med ett sammanlagt elevantal af 171,526. Dessutom räknas samskolorna 130,000 kvinnliga elever. Nominellt råder skoltvång för både gossar och flickor, och hvad undervisning beträffar är det fråga om huruvida icke Turkiet står öfver Italien, som fortfarande måste medge att 25 procent af befolkningen hvarken kunna läsa eller skriva. De flesta af de turkiska skolorna äro säkert också bättre än katolikernas anstalter i Italien.

Det är knappast så välkändt som det borde vara hvilken enastående roll kvinnorna spelade i den senaste revolutionen. Ja, hade de icke funnits, skulle Turkiet måhända i dag icke haft konstitution. De skaffade pengar och verkade som hemliga agenter för de ledande frisinade politikerna. I många fall nådde deras känselspröt ända in i den röda sultanens palats, och de af dem som blefvo upptäckta fingo lida svåra straff tills den nya regimen var införd. Främst i kvinnorörelsen stå sådana damer som Halideh Salih, som är en talangfull författarinna och medlem af pressföreningen, Refad, som bildat en kommitté för spridande af litteratur om modern politik, och Ermine Hanen, som är en glödande agitator för demokratiska idéer.

— Och ni menar att de turkiska kvinnorna nu ha tagit vid där de slutade under revolutionstiderna?

— Jag vet att de ha det, svarar miss Willmans, jag har sett det med mina egna ögon. Då jag reste från Konstantinopel, var agitationen i full gång. Tidningarna innehöllo dagligen listor på bidrag till kvinnornas nationalinsamling, och det hölls en mängd möten med kvinnor som talare. Något sådant skulle ha varit alldeles otänkbart för några år sedan. Om telegrafan en vacker dag berättar att turkarna ha öfvervunnit de inre politiska stridigheterna och samlat sig till ett fruktbarande nationellt samarbete, då vågar jag med säkerhet påstå att detta resultat hufvudsakligen beror på kvinnornas agitation och den entusiasm deras patriotiska vädjan väckt öfver hela landet. Folket är sjukt, det är sant, men kriget kan lätt bli den feber som drifver sjukdomen utur kroppen.

En ny prenumerant

skaffad af *hvar och en* af
tidningens nuvarande prenumeranter
fördubblar med ens upplagan.

Anti-suffragisternas tal.

Förr, och det för icke så länge sen, voro vännerna af K. P. R. rätt vana vid förlöjligande, vid hänskratt; numera torde detta icke ofta förekomma, utom af mycket litet vidsynta personer och i mycket inskränkta kretsar. Men såvidt jag kan förstå, har ett förlöjligande ingen god verkan på sinne och karaktär, hvarken hos den utöfvande eller den mottagande parten, och ett hänskratt är ingen välgörande glädtighet. Ett befriande skratt blir det däremot, när en person med humoristisk syn på tingen förstår att sammanställa en motståndares argument, där dessa äro sins emellan ohållbara, och framhålla dem till påseende med godt humör, utan bitterhet men med knifskarp ironi. I detta afseende är ett tal af Reverend Marie Jennay, hållet i London rätt nyligen, öfverträffligt lustigt, och jag skulle önska att det återgafs in extenso, med alla roande poänger behörigen påpekade. Men som detta af utrymmesskäl icke är möjligt, tillåter jag mig att återge ett par smärre afdelningar af den amerikanska prästens rösträttstal, däri hon framdrager alla de argument mot K. P. R. som anti-suffragisterna anlita, talande själf som anti.

Under afdelningen "argumenter", säger hon:

"Mitt första argument mot K. P. R. är detta. Kvinnor skulle icke begagna sig af sin rösträtt, om de ägde den, så hvad skulle det tjäna till att ge dem den? Mitt andra argument är motsvarande: Om kvinnor ägde rösträtt, skulle de öfvergifva sina män och försumma sina hem. Men, säger ni måhända, valförrättningarna ske ju blott en gång om året?*) Ja, mina vänner, men jag känner kvinnorna, de äro vanedjur. Om ni en gång om året ger dem tillträde till vallokalerna skola de ständigt söka sig dit.

Och, hören vidare, jag har sammanställt mina argument i kupletter, två och två, så att I mån kunna välja. Min andra anti-rösträttskuplett är: Kvinnor skola rösta alldeles som sina män, så att deras röster blott skulle fördubbla det existerande antalet. Tron I på det? Hvarom icke så hören: Kvinnorna skulle vara af olika tanke med sina män. Det skulle bli tvister inom familjerna, som ledde till skilsmässor. Tron I på skilsmässorna?

Min tredje anti-rösträttskuplett är: Kvinnor äro änglar. Många män hafva sagt mig, att jag är en ängel, och min instinkt leder mig att tro att de ha rätt. Men om I icke skullen gilla detta argument, finns det ett annat: Kvinnor äro lätt depraverade. Skulle de få rösträtt, kunde deras röster köpas, och ett element af korrupcion på det sättet inkomma i vårt nationella lif. Betänken Eder, innan det blir för sent.

Min fjärde anti-rösträttskuplett är: Kvinnor förstå icke politik. Naturligtvis förstå alla män att rösta rätt, hvad och hurudana de än äro, men ingen kvinna förstår att rösta, hvad och hurudan hon än är. Eller också kan man säga: Om kvinnor skulle få rösträtt, skulle de snabbt bemäktiga sig väldet öfver det politiska maskineriet och hastigt tillägna sig makt öfver det offentliga.

*) En gång om året i Förenta staterna, i Sverige hvar tredje år.

— Och hvad skulle det då bli af kulturens framsteg genom åldrarna, — männens framsteg, som männen arbetat för? De skulle ramla som ett korthus.

Min femte anti-rösträttskuplett är: Kvinnor kunna icke organisera, det finns ingen sammanhållning bland kvinnorna. Icke ens tvänne kvinnor kunna vara vänner, kvinnor äro katter. Eller också så här: Om kvinnor skulle få rösträtt, skulle alla män hålla samman åt ena sidan och alla kvinnor å den andra och hur skulle det då gå?

Min sista anti-rösträttskuplett är: Det betyder alls ingenting att ha rösträtt, männen säga mig att det ej är värdt att bråka därom. Och så heter det: Det är rösträtten, som ger den enskilde medborgaren värdighet och makt. Det är rösträtten, som gör mannen öfverlägsen kvinnan, och hur skulle en kvinna med rösträtt kunna se upp till sin man? Är det så, har hon ju alls ingenting att se upp till."

Och sedan hennes komiska sätt att begagna den så otaliga gånger använda och uttröskade frasen: "Kvinnans plats är i hemmet."

"Jag fick en gång en ny idé", säger hon, alltjämt anti-parodierande. "Den rann upp hos mig en natt och väckte mig med en schock, som gaf mig hufvudvärk. Och min idé är: 'kvinnans plats är i hemmet.' Nutids-män skor hafva måhända ej lätt att genast fatta den, men jag ber Eder, tänken därpå, I skolen finna den så praktisk. Suffragisterna säga ju, att alla de mindre industrierna frantagits hemmen, man bakar, man spinner, man väfver ej mera, men jag säger, att detta ej är något skäl. Jag säger: må kvinnan stanna kvar i hemmet. En sak hafva suffragisterna förgätit, en stor mans uppfinning af telefonen har fört denna in i hemmet, jag säger: må kvinnan stanna i hemmet och sköta telefonen!"

Ellen Wester.

Hurra för Kalifornien!

**Kalifornien är den 6:te af Nordamerikas För-
enta Stater, som beviljar sina kvinnor rösträtt.**

Det just nyss anlända oktoberhäftet af Jus Suffragii lämnar i fetstil främst på första sidan meddelande om denna nya rösträttsseger i Amerika. Närmare detaljer saknas; hvad man vet är att frågan afgjorts genom referendum den 10 oktober.

De Gamlas Dag.

Höstens första stora festlighet i Stockholm, De Gamlas Dag, har nu gått af stapeln, och den danslystna hufvudstaden har haft det dubbla nöjet att dansa efter Pinets musik — och dansa "för välgörande ändamål".

Kommitterade för festligheterna hade lagt ned mycket arbete för att åstadkomma ett så rikt och lockande program som möjligt. Utom de vanliga basarnöjena med otaliga försäljningsstånd o. d. jämte den aktuella sevärdheten: den återfunna och af berömd målare restaurerade "Måna Lysa", fick man på Cirkus se vackra uppvisningar af gymnaster samt våra välkända folkdansare från Skansen. I Hasselbackens Mohriska kafé spelades ett par små enaktare af tränade amatörer och i Hasselbackens festvåning uppskattades det utmärkte cabaretprogrammet lifligt af den talrika publiken, bland hvilka flera af de kungliga personerna märktes. Ur programmet kan särskildt nämnas Anna Norries framförande af visan om Mor Brita — inom parentes sagdt, det enda som på något sätt dyftade på festens orsak och ändamål, — hr Eriksons dråpliga imitationer af åtskilliga af våra mest kända skådespelare samt några utmärkt vackra sångnummer af doktor Hübinette och en ung basbaryton, Conny Molin.

Och så har nu De Gamlas Dag varit och farit. För dem som dansat och roat sig är den nu blott ett minne, men för de gamla, fattiga, dem för hvilka den var igångsatt skall den lämna kvar en mera reell behållning, som skall kunna göra deras tillvaro lite ljusare — och detta bör ju kunna försona oss med faktum, att människorna vilja roa sig, om de skola göra godt.

A. H—n.

Annonsera i DAGNY!

"Ninon"
Damhandske

af

glacéläder.

Alla färger.

Kr. 1: 95.

"Lady"
Damhandske

af

glacéläder

med uppstickade sömmar.

Alla färger.

Kr. 2: 50.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN — REGERINGSGATAN.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Allm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

Fru Maria Callméns

Dansundervisning, Riddaregatan 17, $\frac{1}{2}$ tr.,
börjar för Skolungdom den 18, för Äldre den 20 Okt. Anmäl-
ningar kl. 12—2 och 5—7 e. m. Riks Öst. 27. Allm. Öst. 2 86.

Adèle Callmén,

Lärarinna i dans och plastik.

Medvetet och omedvetet.

Den mest allvarlige och brinnande idealist kan i verkliga lifvet glömma de ideal, som han mest personligt omfattar och betraktar som en etisk uppenbarelse. Så frånvarande kunna de till och med vara för honom, att han kan besvara en vädjan till hans egna med glöd förfäktade älsklingssatser med att åberopa just de den förstockade kälkborgerlighetens husregler, som han med sina älsklingssatser högtidligen och uttryckligen aflyst.

Är då hans förut betygade idealism falsk? Visst icke. Den finns verkligen hos honom men blott på hans medvetandes höjdpunkter. I hans reala känslor och omedvetna tankevanor gör den sig icke gällande.

I det dagliga lifvet är det så mycket, som förlöper omedvetet. Under gåendet tänker den vuxna, ej ofärdiga människan ej på hvarje steg, utom då hon har att våga ett språng, eller då hon vet sig gå på farligt osäker mark. Så är det också på själslifvets område. Själens ställning och rörelser grunda sig på en mångfald af omdömesakter, som väl kunna vara eller bli medvetna men ej behöfva bli det. En sådan mekanism är i själva verket outhärlig för lifvets fortgång. Utan den skulle man ingenstädes komma.

Hos idealisten rör sig i ifrågavarande fall omdömet mekanisk i verkligheten oberoende af innehållet i hans medvetet uppnådda och omfattade betraktelsesätt. Omdömesmekanismen har utbildats hos honom under andra förutsättningar. Den har han inlärt i hvardagsverklighetens jordbundna värld. Sedan har han kommit fram till ideal, som ej funnos till där. Detta vet han, men han vet ej, att så mycket af hans känslor, omdömen och handlingssätt ännu rör sig i de gamla föreställningarnas banor. Han går obekymrad fram. Så kommer från oväntadt håll ett kraf på en i lifvet bevisad trohet mot ideal. Det kan hända, att personen i fråga då själf ser sin brist på följdriktighet och bedröfvas öfver den. Men det kan också hända, att han icke ser den. Nybörjaren i geometri har ibland svårt för att demonstrera en geometrisk sats — fast han verkligen förstått beviset — om figuren uppritas annorlunda än i läroboken. Det ser så olika ut. Han känner ej igen sig. En liknande svårighet kan idealisten ha att tillämpa sina ideal på det enskilda fall, som just möter honom i hans eget lif. Därför kan han, utan att vara falsk, i sin bestörtning helt enkelt förklara den iråkade ideella skulden för obefintlig, då han intet har att gälda den med i den stund, den göres gällande. I en dunkel känsla af otrygghet griper han instinktligt efter och förskansar sig bakom de afbalkningar, som göra kälkborgarens falla trygg att vistas i.

Obegripen erfarenhet är ingen erfarenhet och lämnar ingen behållning. Men den, som i ett icke höll profvet, emedan hans omedvetna lifs mekanism där icke stod i förbindelse med hans medvetna lifs ideal, är därför icke en sådan, som medvetet sviker. I hvarje eller nästan hvarje fullt medveten afgörelse håller han kanske profvet och går från seger till seger. Och hvarje sådan kraftspänning

är något mer än blott en seger för ögonblicket. En kroppslig färdighet vinnes först genom ansträngning och noggrannt aktgäfvande på hvarje rörelse men blir allt lättare att utöfva, i mån som detaljerna smälta hop till en helhet och ej längre fordra särskild uppmärksamhet. Så blir också den medvetna etiska kraftutöfningen småningom äfven det omedvetnas egendom. Först därigenom försvåras det eljest så lätt inträdande förhållandet, att man i sitt aktiva lif, där det omedvetna alltid har och måste ha stort rum, uppträder icke som anhängare utan som vedersakare af sin egen ideala tro.

Så utvecklar sig den till syftet ärlige. Öfverensstämmelsen mellan det medvetna och omedvetna blir större och större. En inkonsekvens så skärande bjärt som den, han tidigare kunnat visa, blir småningom mer och mer osannolik och slutligen omöjlig.

Ingen frestelse bär i sig en sådan förstörelsens möjlighet som frestelsen till moralisk förtviflan. Den kan komma från det, man ser hos sig själf, men också från hvad man ser hos andra. Den kan snärja lika farligt genom intrycket af den bästes ofullkomlighet som genom intrycket af den sämstes ondska. Åsynen af det rena uppsåtets vanmakt till lifstillämpning på en för betraktaren väsentlig punkt, åsynen af den religiöst förfinade sedliga insiktens underliga blindhet för det närmast liggande kan vara en öfverväldigande frestelse till förtviflan. Hyckleriets anblick är icke tillnärmelsevis en så skarp och lifsfarligt sargande stötesten som denna. Hyckleriet är härmning, men här är äkthet och dock . . . Den enda möjliga förklaringen tycks vara den hjärtisande: Det ideella som sådant är lifsodugligt. Men det finns en annan: Idealiet har lifskraft, men det har så många lager att genomtränga, innan det kan göra sig gällande.

Hilma Borelius.

Litteratur.

Vi och våra blommor. En bok om prydnadsväxterna inne och ute af C. A. M. Lindman. Häft. II.

Att de antaganden och förväntningar till hvilka första häftet af ofvanstående arbete gäfvit anledning, hvarken voro för högt ställda eller förhastade, visar det nu utkomna andra. Liksom man ofta redan i ouvertüren, ehuru mer sammanträngd och kort, urskiljer ett musikverks förnämsta motiv, så anade man — med rätta — att första häftet af "Vi och våra blommor" var en i stort gifven exposé af ledande idéer, som sedan detaljerade och preciserade skulle utvecklas. Att så är förhållandet därom vittnar den nu fortsatta ingående behandlingen af Jordmån och bevattning, ovanligt lärorik och åskådlig genom de praktiska exempel, som illustrera de principiella råden. Här framstår den på detta område sällsynta föreningen af vetenskaplig insikt, klar framställning och praktisk erfarenhet.

Häftets nästa kapitel ger god och sakkunnig ledning vid val och odling af Blommande buskar och träd. Tidpunkten härför är också synnerligen väl vald, då just hösten är rätta tiden för trädgårdens planering och därmed i samband stående planering af mångåriga växter, vedartade såväl som örtartade.

Följande kapitel behandlar Liljor. Dessa praktblommors värde — i trädgårdar och trädgårdsböcker hos oss alltför länge afglömdt — har professor Lindmans estetiska blick liksom förut fru Sigrid Stjernswärds* tillfullo fångat. Också för dessa blommor infaller planeringstiden nu, väl egentligen i september; men denna ovanligt milda höst torde kunna tillåta äfven oktober.

Mellan botaniska och hortikulturella lärdomar inströrf. intressanta kulturhistoriska data. Sådana kan blomstervännen ej få för många: först genom dem lär man att fullt förstå blommornas uppgift och insats i kulturutvecklingen.

Dock ett par små anmärkningar, professor Lindman! *Körbsärsblomman* betecknar för japanerna ej ”den jungfruliga fåringen”, utan är symbolen för något vida betydelsefullare: den japanska nationalandan, *Yamato Damashi*, hvars kärna äro ridderligheten. Ej heller är det liljan (*Lilium*), utan *svärdsliljan* (*Iris*), som upptagits i Bourbonernas vapen. Förväxlingen, som har så gamla anor som från Shakespeares, ja från Chaucers dagar, är emellertid lätt förklarlig just genom det franska namnet *Fleur-de-lis*. Här är *lis*, lilja, en folketymologisk ombildning af *luce* i den äldre namnformen *Fleur-de-luce*, som i sin tur återgår på *Fleur-de-Louis*. Och detta namn uppstod enligt traditionen då Ludvig VII af Frankrike valde den violetta *Iris* (*sibirica*) till sköldemärke vid korståget till Palestina. Mer talande än historiska uppgifter är dock vapenfiguren själf, en stiliserad, men otvifvelaktig *Iris*.

Af de i färgtryck förut utförda blommorna äro kanske *Kronsippan* och *Tigerliljan* mest botaniskt trogna, om ock *Narcisserna* och *Rhododendron* äro mer konstnärligt återgifna. Hvad *Tigerliljan* beträffar, konstaterar man med glädje, att den utförts på svensk ateljé — *Centraltryckeriets* — och fullt uthärdar jämförelse med de engelska blomsterreproduktionerna.

Ellen Nordenstreng.

*) Se *Widtsköfle trädgårdsböcker*. II. Liljor.

Marie Antoinettes vänner.

Med anledning af utgifvandet af prinsessan de Lamballes memoarer, innehöll för någon tid sedan ett af hufvudstadsbladen en nog så intressant artikel om denna Marie Antoinettes olyckliga vän.

Om man får tro en nyare, på omfattande arkivstudier grundad skildring*) af Marie Antoinettes vänner, voro emellertid ett par däri förekommande uttryck tämligen vilseledande. Det synes mig kunna vara af intresse att göra ett omnämmande däraf. De omtalade personerna äro så pass kända, att saken har en viss vikt. Det framställdes som ett faktum, att prinsessan de Lamballe råkade i mer än tioårig onåd på grund af den vänskap för M:me de Polignac, som småningom ”helt intog” drottningens hjärta. Och hette det vidare — ”denna onåd fortfor att räcka till 1789, då emigrationen begynte och prinsessan Polignac otacksamt lämnade sin kungliga väninna, när ställningen började synas ohållbar”.

Särskildt detta sista yttrande kastar en så fördunklande skugga öfver m:me de Polignacs goda namn och rykte, att hon så att säga ur grafven högt ropar på rättvisa.

I ofvan återopade skildring af den unga drottningen och alla de personer, som vid skilda perioder af hennes lif trädde henne närmare, får man en god inblick, särskildt i hennes vänskapförhållande till de båda hvarandra i så mycket olika gunstlingarna prinsessan de Lamballe och m:me de Polignac.

Helt visst kan det med sanning sägas, att på sin tid grefvinnan Polignac ”helt intogs af drottningens vänskap” och vice versa. Men det är att märka, att Marie Antoinette, som hade en verklig ”culte de l'amitié”, städse gaf sig helt åt den hon älskade, åt prinsessan de Lamballe, hennes första väninna, icke mindre än åt m:me de Polignac. Häraf uppstod en för henne själf pinsam konflikt, då hon i sitt hjärtas begär att göra båda de älskade vännerna full rättvisa måste så att säga öfverbjuda sig själf i vänskaps- och ynnestbevis mot dem båda. Madame de Polignac, i saknad af all ärelystnad för egen del, var den minst fordrande af de två. Hon begärde för sin egen person ingenting annat än drottningens kärlek. Alla de hedersbevis, som med åren tillföll henne och hennes make, i det denne slutligen upphöjdes till hertig och hon själf till de kungliga barnens ”gouvernante”, voro henne snarare olägliga, särskildt mottog hon den senare utmärkelsen som ett personligt offer, blott af vänskap för drottningen.

Prinsessan de Lamballe, i likhet med henne mindre begåfvad på hufvudets vägnar än på hjärtats, var däremot mycket svag för hvarje ynnest mot henne själf eller mot hennes vänner, och var därtill i ytterlig grad svartsjuk om drottningens vänskap. Med åren angripen af en nervös retlighet, som gjorde henne ledsamt känslig för hvarje ofta inbilladt åsidosättande, förorsakade hon med all sin erkännansvärda kärlek för Marie Antoinette denna sin kungliga vän ofta bekymmer och smärta, som hon

*) Jacques de la Faye: *Amitiés de Reine*.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

---

kunnat bespara henne. Det är troligt att Marie Antoinette, som förtärdes af åtrå att bli älskad för sin egen skull — ”så som hvarje annan kvinna af folket”, sade hon själf — på grund af dessa förhållanden kände sig mera dragen till m:me de Polignac, men det kan dock aldrig bli tal om någon direkt onåd för prinsessan de Lamballe. Tvärtom fördubblade drottningen sin uppmärksamhet och sitt hjärtas outtömliga godhet mot prinsessan, ehuru hon icke kunde undgå att se dennas små svagheter i deras rätta belysning. Om prinsessan de Lamballe vid flera tillfällen drog sig tillbaka från hofvet, skedde detta dels för att vårda sin hälsa vid olika badorter, dels för att hvila sina sjuka nerver hos sin älskade svärfader, hertigen af Penthièvre. Och om drottningen gärna gaf henne önskad permission, var det emedan hon insåg, att det vore bättre för hennes eller för bådads sinneslugn. Det var på drottningens begäran prinsessan skyndsamt begaf sig öfver gränsen för att sammanträffa med kungafamiljen, i händelse den planerade flykten hade lyckats. Den misslyckades, och Marie Antoinette, hvilkens hår hvitnat under den tvungna återfärden till Paris, sände då sin väninna en ring, flätad af sitt hår, med inskriften: ”blanchis par le malheur”.

Rädd att blottställa sin vän för eventuella faror, beslöt sig drottningen endast efter lång tvekan för att återkalla prinsessan till hofvet. Och prinsessan de Lamballe, som ett ögonblick själf tvekat, afrädd af sina vänner, hörsammade modigt kallelsen. När hon sålunda återvände för att gå direkt i döden — ”i tigerns gap”, enligt ett yttrande af Marie Antoinette — var det icke från en tillfällig onåd, och hvarken hon eller drottningen hade ens i drömmen kunnat ana det fasansfulla slut, som väntade henne. Den senare hade eljest hellre själf lidit tio dödar än att ha andats en enda stafvelse om sin önskan att ha henne i sin närhet. Icke ens i det ögonblick, då den s. k. domaren framställde sin fordran: svär att älska frihet och jämlikhet samt att hata kungen och drottningen — och hon i sitt öra förnam hviskningen: svär eller ni är förlorad! — förstod Louise af Savoyen, prinsessan af Lamballe, att hon med sitt svar: jag skall svära den första eden, men icke den andra, det har jag ej hjärta till! — fällde sin egen dödsdom. Hennes vänskap kostade henne offret af hennes lif.

Och hvad kostade den hertiginnan af Polignac? Det finns ett yttrande af denna från allra första året af den spirande vänskapen mellan henne och drottningen, som förtjänar ihågkommas: ”Ännu älska vi hvarandra icke så högt, att vi skulle bli olyckliga om vi skildes. Men jag känner att det skall bli så, snart skall jag icke mera kunna lämna drottningen. För att förekomma detta, ber jag Ers Majestät att nu låta mig lämna Fontainebleau.”

Marie Antoinettes enda svar var att falla henne om halsen och besvärja henne att stanna. Emellan denna tidpunkt och de orosfyllda tider, då m:me de Polignac lika mycket för denna intima vänskaps skull med den hatade, ”l'Autrichienne”, som för det ärelystna Polignac'ska partiets skull åsamkat sig ett så ursinnigt hat, att hon

hvilket ögonblick som helst på ringaste anledning skulle blifvit ”hackad i bitar” af den rasande pöbeln, lågo långa år af den mest hängifna vänskap, af gifna och mottagna förtroenden, af personliga offer och delad sorg som glädje, hvilket allt oupplösligt sammanknutit de båda vännernas hjärtan. Och nu var den förut anade tid inne, då de icke kunde skiljas utan att båda bli djupt olyckliga.

Gripen af ångest öfver de oupphörliga, hatfulla hotelserna mot m:me de Polignac, ber drottningen henne nu att ofördröjligen fly under förklädnad. En hel dag låter m:me de Polignac drottningen bönfälla och besvärja henne att lämna landet. Hon förblir orubblig. Först då konungen till drottningens böner fogar sin befallning, måste hon böja sig, men hon gör det med döden i hjärtat och uteslutande för att bespara sin kungliga väninna den oro denna hvarje dag utstod för hennes skull.

Marie Antoinettes moder hade en gång om m:me de Polignac yttrat: ”hon är förankrad i drottningens hjärta”, — och säkerligen kunde detsamma sägas omvänt. Det blef i deras sista långa omfamning ett sönderslitande af de ömmaste känslor, ett sår, som i drottningens hjärta förblödde i de nya hugg på hugg som följde. I m:me de Polignacs måste de följande fasansfulla händelserna ha kommit detta sår att blöda lifvet ut. Sådan ter sig i verkligheten hennes ”otacksamma flykt”.

Marie Antoinette hade rätt, då hon i ett ögonblick af djupaste förtviflan utbrast: ”Jag drager olycka öfver alla dem som älska mig!”

S—d Pl—n.

Genmäle.

Med nedanstående förklarar red. diskussionen i denna sak definitivt afslutad.

I anledning af fru Anna Wicksells efterskriit i Dagnys sista nummer anhålles om plats för nedanstående genmäle, som emellertid till följd af redaktionens uttryckta önskan om kortfattande af event. svarsuttalanden må inskränkas till det följande.

Undertecknad vill icke strida om ord, men anser sig icke böra underlåta att till belysning af sin uppfattning af centralstyrelsebeslutets innebörd hänvisa på några uttalanden af docenten H. Borelius (som i likhet med fru Wicksell biträdt beslutet) i det af L. K. P. R. utgifna särtrycket ”Centralstyrelsens valtaktik och högerkvinnorna”. På tal om resolutionen, sedd ur synpunkten af vänsterkvinnornas rösträttsarbete, säger docenten B.: ”Och hvad innebär detta? Omedelbart innebär det ett principuttalande och en opinionsyttring. Principuttalandet gäller vikten af den kvinnliga rösträttsrögan. Opinionsyttringen riktar sig mot den rådande högerens sätt att behandla denna fråga. Genom resolutionen inlägger L. K. P. R. en protest mot den behandling, frågan nyss fått på högerhåll.” Och längre fram: ”I själfva ver-

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD- TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS.! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 - 38 15

A. T. 93 43 - 93 44

ket är det just högerkvinnornas deltagande, som ger den (resolutionen) dess skärpa såsom opinionsyttring.”*

Till någon förändring af den uppfattning eller de åsikter, som ligga till grund för min artikel, anser jag ej någon anledning vara för handen, då Efterskrift väsentligen endast är en upprepning af hvad som dels författarinnan själf, dels hennes meningsfränder redan förut i saken yttrat, och då det just är mot denna deras ståndpunkt mitt inlägg riktat sig.

* Kurs. af ins.

Ester Nennes.

Notis.

Kooperationen och kvinnorna. Ett litet häfte med ofvanstående titel jämte underrubriken: Några meddelanden från Svenska Hems upplysningsnämnd, har nyligen utgivits och afsikten med dessa rader är att enträget rekommendera det till genömläsande af alla, hvilka hysa intresse för eller skulle vilja få närmare kännedom om Kooperationen, denna stora sociala rörelse, som så naturligt måste beröra kvinnorna och hvars idé hos oss Föreningen Svenska Hem bidrager att realisera.

Svenska Hems upplysningsnämnd lämnar i detta häfte **allra först svar på frågan:** Hvad menas med Kooperation? belysande huru kooperativa konsumtionsföreningar helt naturenligen blifvit följden af vänners och grannars sammanslutning i och för samköp, samt påpekande den stora vinst Kooperationen bereder alla, utan att som ofta annars är fallet, den enes vinst blir den andres förlust. Fröken Ina Almén lämnar därefter en särdeles intressant och uttömmande historik öfver Svenska Hems tillkomst, utveckling och nuvarande ställning, utvecklar i hvilken riktning enligt hennes tanke Svenska Hems närmaste utveckling bör ledas, påpekar Svenska Hems önskan att sammanföra den producerande landtbon och den konsumerande stadsbon och lämnar till sist en redogörelse för hvilka varor som tillhandahållas af Svenska Hem.

Samtliga artiklar i häftet äro fyllda af entusiasm för Kooperationens idé och önskan att framställa Kooperationen såsom ett medel att minska lefnadskostnaderna och på så sätt bidra till afhjälpan af nuvarande sociala missförhållanden.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd hade den 5 dennes sammanträde å Lunds damklubb.

Styrelsens förslag om anordnande under hösten af föredrag i praktiska ämnen för mödrar godkändes och fastställdes programmet sålunda: onsdagen den 18 oktober, föredrag i allmän hälsovårdslära. (Professor S. Ribbing.) Onsdagen den 25 oktober, Om orsaken till spädbarnsdödligheten. (Fru M. Sjövall.) Onsdagen den 1 november, Sättet att spara tid, arbete och bränsle vid matlagning. Förevisning och aprofning af rätter kokta i låda. (Fröknarna Ida Giertz och Maja Beijer.) Onsdagen den 8 november, Späda barns vård. (Fru M. Holmström-Ingers.) Onsdagen den 15 november, Barnen och vårt hemlif. (Fru M. Holmström-Ingers.)

Efter föreläsningarna event. deklamation eller sång.

Auditör N. af Ekenstam höll därefter föredrag om ”Den allmänna oppinionens tyranni”, hvarpå ett animeradt samkväm vidtog.

Eskilstuna F. K. P. R. hade måndagen den 9 okt. sitt första ordinarie möte för vintern och beslöts bl. a. att af de genom rundturen i våras insamlade medlen (400 kr.) överlämna till Föreningen för nödställda mödrar och deras barn 300 kr., så snart denna förening fått ett hem till stånd. 100 kr. skulle stå till F. K. P. R:s förfogande för detta eller annat socialt arbete, som visade sig vara i behof däraf.

Föredrag hölls om rösträttskongressen.

Centralstyrelsens stadgeändringsförslag behandlades och beslöts att tillstyrka ändringen af par. 4 och 5, men därmed behålla par. 9 oförändrad. Därjämte beslöts väcka förslag till ändring af par. 6 mom. a, som skulle få följande lydelse:

”Centralstyrelsen utgör organ för de hvar för sig självständiga lokalföreningarnas gemensamma uppträdande samt beslutar enligt dessas (lokalaföreningarnas) omröstning angående viktigare sådana åtgärder, som taga deras samfällda verksamhet i anspråk.”

Falköpings F. K. P. R. hade den 5 okt. sitt första sammanträde för hösten. Föreningen hade glädjen att se doktorinnan Jenny Velander som sin gäst. Under hennes ledning diskuterades den politiska situationen och uppjordes plan för höstens arbete.

Örebro F. K. P. R. gaf den 5 oktober en synnerligen lyckad soaré. Lärarinnan vid Svenska skolan i Berlin, fil. kand. fru Ragnhild Modin-Ringström höll ett intressant föredrag om ”De tyska kvinnorna och de svenska”, och hennes make, den kände sångaren fil. kand. Axel Ringström, sjöng en hel del vackra saker af Schumann, Bach, Geijer, Petersson-Berger m. fl.

Lokalen var fullsatt och stämningen den allra bästa.

Kvinnornas Andelsförening Svenska hem i Stockholm höll onsdagen den 11 dennes årsmöte i Brummerska skolans samlingssal. Af styrelsemedlemmarna voro fruarna Broomé, Glasell-Andersson, Wessel och Rissler samt fröken Ina Almén i tur att afgå. I stället för fru Rissler, som undanbedt sig återval, invaldes fröken Hilda Carlberg, de öfriga omvaldes. Fröken Carlberg valdes till föreståndarinna från 1 januari. Afgående styrelsesuppleant var fru von Zweigbergk, som äfven omvaldes. Till revisorer omvaldes fröknarna M. Kinberg och H. Petré, suppleanter blefvo fröknarna G. Elfving och H. Berg.

Föreningens medlemsantal uppgick den 30 juni till 1,909, hvaraf 318 nya sedan föregående år. Föreningens nettovinst beräknades vid samma tidpunkt till 21,029 kr. Vid onsdagens sammanträde beslöts att sedan vederbörliga afskrifningar gjorts till det återstående af nämnda summa göra ett tillskott från dispositionsfonden och sedan länge inestående uttagna vinstmedel. Det blir härigenom möjligt att på köpta varor och fasta löner ge 3 proc. utdelning. På uttagna vinstmedel beslöts afskrifva 25 proc. detta år.

Under aftonens lopp lämnades meddelande från en studieresa, som fröken Chron med anslag af föreningen företagit i Skottland.

Kvinnliga kontorist- och expeditföreningen i Stockholm hade onsdagen den 11 ett talrikt besökt sammanträde, hvilket helt och hållet upptogs af ett intressant föredrag af dr M. Marcus öfver ämnet ”När arbetskraften tryter”. I föredraget riktades en maning till föreningsmedlemmarna att i tid tänka på ålderdomen och i väntan på att det allmänna skall göra sin insats för ålderdomens tryggnad använda de utvägar som nu stå till buds i självhjälpsföreningarna. Föredraget mottogs med lifligt bifall.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionens adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

*Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Ung lärarinna

önskar plats i familj under dec.—jan., för att undervisa nybörjare och deltaga i husliga sysslor. Svar till "Värmländska", Karlstad p. r.

Slöjdlärarinna,

bildad och af god familj, som, efter att ha genomgått årskurs vid en af vårt lands förnämsta slöjd- och väfnadsskolor, aflagt lärarinneexamen vid Andrea Eneroths slöjdlärarinneseminarium, önskar plats i hem eller skola. Svar till "Hemslöjd", Gumælii Annonsb., Malmö.

Bättre, musikalisk flicka, kunnig i sömnad och alla i hemmet förekommande sysslor, önskar plats. Villig biträda barn med läxläsning. Svar till "20-årig", Nyhamnsläge.

I privat sjukvård önskar en stadgad, enkel flicka plats hos äldre herre eller dam, är även villig att deltaga i förekommande sysslor. Betyg finnas. Tacksam för svar till "Sköterska", Klippan p. r.

UNG flicka, van vid privat sjukvård, önskar plats till hösten. Äfven villig deltaga i husliga sysslor om så önskas. Bästa rek. finnas. Svar till "Hösten 1911", Stallarholmen p. r.

Tandläkare.

Kvinnlig tandläkare, som innehar assistentbefattning, söker liknande eller vikariat. Svar till "Tandläkare", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

UNG flicka önskar lära sjukgymnastik och massage helst som frielev. Svar emotes tacksamt till "20 år" Eskilstuna p. r.

19-ÅRIG frisk och hurtig småländska önskar komma på sjukhus eller i finare familj. Är mycket intresserad för sjukas vård. Tacksam för svar till "Småländska", Aneby p. r.

Musikalisk, 21-årig flicka,

som med vackra betyg genomgått 8-kl. läroverk och därefter på egen hand skött hushållet för trenne syskon, önskar plats i fin familj på landet för att vara husmodern behjälplig med hemmets skötande. Är kunnig i maskinskrifning. Svar inom 14 dagar med uppgift om löneförmåner till "Arbetsam", Ekarna, Onsala.

Hushållsbiträde

med goda rekommendationer önskar anställning i liten familj i Stockholm. Vidare uplysningar genom Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Stockholm.

PLATS som husföreståndarinna önskas 1 nov. till bättre aktad ungherre. Goda betyg och rekom. från föregående platser. Svar till "M. J", Fårhult.

20-ÅRIG, bildad, frisk och barnkär flicka, önskar plats som barnfröken för mindre barn. Tacksam för svar under adr. "Pålitlig", Box 21, Kungsör.

UNG bättre flicka önskar komma i god treflig familj att lära hushåll och allt som hör till ett bättre hems skötande. Fritt vivre. Svar till "G. M", Rottne.

Husföreståndarinneplats

önskas till 1 nov. i bättre hem hos ungherre eller änkeman af ung fru där en 4-årig dotter får medtagas. Svar till "32 år", Värml. Säby p. r.

Bättre flicka,

van vid husliga göromål, äfven sömnad, önskar plats i god familj. Vid lön fästes ej afseende. Svar till "Tack 21" Vallberga.

Bättre flicka,

ordningsfull och omtänksam, van vid allt som hör till ett hems skötande och som genomgått hushållsskola, önskar plats att förestå hemmet ått bättre ungherre eller familj där husmoder saknas. Bästa rek. Svar inom 8 dagar emotes tacksamt af "Småländska" Norrköping p. r.

Ung flicka

af god familj som genomgått Praktisk skola önskar att mot fritt vivre eller någon lön komma i treflig familj för att deltaga med förefallande göromål. Svar till "Familjemedlem", Ludvika p. r.

Ung, elementarbildad flicka

önskar komma i god familj för att deltaga i husliga arbeten, särskildt matlagning. Är något musikalisk och kunnig i handarbeten. Fritt vivre önskas. Svar till "A. E. 18 år", Eslöv p. r.

EN 20-årig, ordentlig och allvarlig flicka önskar plats att gå frun tillhanda, där jungfru finnes. Genomgått kurs i sömnad. Svar till "November 1911", Falun p. r.

Bildadt, musikaliskt fruntimmer

af god familj och vid stadgad ålder, som vill åtaga sig skötsel och vård af 2 flickor, 11—13 år, samt tillika sprida trefnad med god musik för äldre, sjuklig dam, erhåller anställning uti aktadt hem i Stockholm till den 1 nov. Den sökande bör hafva ett gladt och tålmodigt lynne samt villig deltaga med hvarje-handa inom hemmet, ej gröfre sysslor. Svar till "Godt hem", Svenska Dagbl. Hufvudk. Sthlm.

Stenograf och Maskinskrifverska

önskar plats. Svar märkt »Snarast». Allm. Tidningskont., Gust. Ad. torg.

Bildad, 21-årig sjukgymnast, önskar plats hos läkare, privatperson eller i familj. Adr.: Postfack 73, Tyringe.

Plats önskas

af medelålders allvarlig flicka att förestå hemmet hos äldre dam. Är äfven kunnig i sjukvård och massage. Svar tacksamt till »43», post. rest., Helsingborg.

Ung flicka,

som innehåft plats å advokatkontor, söker liknande anställning. Tacksam för svar vore »M. R.», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Husföreståndarinna,

ökicklig och välrekommenderad, hnskar anställning att på egen hand sköta mindre hushåll i Stock-Folm. Vidare upplysningar genom Sredrika-Bremer-Förbundets Byrå, tockholm.

Bildad, medelålders fru,

snäll och anspråkslös, kunnig i enkel matlagning m. m. söker lämplig plats i eller omkring Stockholm. Svar märkt »Godt humör», Väddö p. r.

Som hushållshjälp och sällskap önskar ung flicka plats i familj där jungfru finnes. Är kunnig i matlagning, bakning, handarbeten samt något sömnad. Rek. finnes, önskar lön. Svar till »1911», Karlstad p. r.

Ung flicka från godt hem önskar komma i bättre familj, där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap. Svar tacksamt till »21-åring», Hedemora p. r.

Skicklig bokföreläsare,

van vid själfständigt bokslut och vid kassa m. utmärkta betyg och muntliga rekommendationer från förra platser, söker anställning. Lön 100 kr. Närmare å

Stockholms Uthyrningsbyrå.

Platsanskaffningsafdelningen,
12 Kungsträdgårdsgatan.

Rikst. 129 07 Allm. Tel. 235 80.

LEDIGA PLATSER.

Afdelningssköterska

får plats å med. afd. å Lasarettet i Falun den 1 dec., eventuellt 1 jan. Lön 500 kr. och allt fritt. Ansökan jämte erforderliga betyg, äfven skolbetyg, insändas till Husmodern.

Hushållsfröken

väl kunnig i matlagning, slakt och dyl. får plats den 1:sta nov. på egendom i Finland. Hon bör vara villig deltaga i alla förefallande göromål. Diskning och gröfre sysslor göras af köksflicka. 5 personers hushåll. Inga tjänare i maten. Lön 35 mark i mån., fri resa och pass. Svenskar finnas å samma plats. Svar med betyg, foto. sändas till »God plats», Alfvesta p. r.

En småskolelärarinna

önskar i jan. eller eventuellt i april 1912 anställning i familj för att sköta och läsa med mindre barn. Har genomgått särskild större kurs i modersmålet och räkning. Enkel, villig och barnkär. Svar och öfriga upplysningar lämnar fröken Anna von Seth, Lyby pr Hörby.

Hushållsfröken

snäll, ordentlig, något musikalisk, villig att sysselsätta och hjälpa 4 barn (3 i skolåldern) erhåller plats i handelshus i Uppsala. Svar med foto till »Fru Anna», Uppsala p. r.

Barnfröken

erhåller plats i okt. att vara behjälplig med skötseln af fyra barn i ålder 1½—3—5—7 år. Svar jämte foto., ref. och löneanspråk märkt »Familjemedlem 20», Norrköping p. r.

Bättre flicka,

kunnig i sömnad, som är villig åtaga sig tillsyn af 2 flickor 4—8 år, samt hjälpa till i hemmet erhåller plats 1 nov. Goda rek. fordras. Tjänare finnes. Svar med ref. foto. och lönevillkor till »God hjälp», Södertelje p. r.

Ung Dam, kunnig i maskinskrifning samt i tyska och engelska språken, får genast anställning. — Egenhändigt svar med uppgift om lönepretentioner och telefonnummer till »Agenturkontor», Dagens Nyheters Hufvudkontor, Sthlm.

Barnfröken,

erhåller plats nu genast för att tillsammans med husmoder sköta två barn samt inom hemmet förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar till »Barnkär», Visby p. r.

En god kokerska önskas för svensk familj bosatt uti England. Sökanden måste vara ung och frisk och hafva goda betyg. Lön 25 kr. pr månad och fri resa till England via Göteborg. Svar med foto. sändes till »Kokerska till England», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

I naturskön trakt i Dalarne önskas en bildad och praktisk flicka, som vill åtaga sig att till alla delar med undantag af tvätt och skurning sköta två personers hushåll samt anses som medlem af familjen. Svar till Insjön, p. r.

Barnsköterska.

Familj, bosatt i stad en timmes järnvägsresa från Stockholm, söker absolut pålitlig och duglig sköterska för tvänne barn i åldern 2 och 1 år. Goda villkor för verkligt duglig person. Svar till »R. S.», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Barnfröken

med goda rekommendationer erhåller genast plats. Svar jämte foto., betygsskrifter och lönepret. märkt »Familjemedlem 88», Annonskontoret Svea, Norrköping.

FÖR bildad, enkel och barnkär flicka, kunnig i matlagning och husliga sysslor, finnes den 1 nov. plats i mindre hem, 30. min. utom Stockholm, som husmoders hjälp och sällskap. Jungfru för grof-sysslor finnes. Svar med foto. och ref. samt lönepret. till »Postbox-333», Stockholm I.

Frisk, anspråkslös, ordentlig flicka,

kunnig i matlagning, något van vid sjukvård och massage, villig deltaga i förekommande göromål får god plats i bättre hem, två personers hushåll. Svar med betyg, foto. ålder och löneanspråk insändes till »L. M.», Sv. Telegramby-rån, f. v. b., Stockholm.

Korrespondent,

Skicklig stenograf och maskinskrifverska för tysk och engelsk korrespondens erhåller anställning. Ingeniörsfirma Fritz Egnell, Stockholm.

I pensionatet Tysta Marie, Häl-singborg, som nu eller 1 april återupptages i anslutning till T. M. Läsesalong, kan *Matsaloch Buffé få öfvertagas* af fullt kompetent person. Kunskap i veg. och dietisk matlagning erforderlig, äfven-som vana att handleda elever.

För närmare upplysning tillskri-genast fröken *Nanny Palmkvist, Häl-singborg.*

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Tänk på de gamla!

IDUNS KOKBOK

af

ELISABETH ÖSTMAN

har nu utkommit komplett.

Pris 5:50

för elegant inbundet exemplar.

Den innehåller jämte anvisningar för dukning, servering och servettbrytning ej mindre än 1,071 matrecept (däraf 221 recept för frukosträtter).

Iduns kokbok illustreras af 12 färgtrycksplanscher med afbildningar af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker, af 4 svarta bilagsblad med vackra och instruktiva styckningsplanscher efter fotografier och af två sidor med fotografier af servettbrytningar.

Iduns kokbok är bland alla svenska kokböcker den modernaste till innehåll och utstyrelse. Alla recept äro praktiskt prövade vid Elisabeth Östmans husmoderskola i Stockholm, och de äro öfverskådligt uppställda med ingrediensernas vikt- och rymdmängd noggrant angifven i början af hvarje beskrifning. Äfven helt unga hnsmodrar med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning.

Iduns kokbok är det svenska borgerliga hemmets kokbok par préférence. Den är 528 sidor stor och kostar elegant inbunden i en vacker klöthpärm endast 5 kronor 50 öre. Finnes att tillgå i alla boklädor och hos Aktiebolaget Ljus i Stockholm.

Lektioner i Lignesömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,
Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR,
Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

OBS! Fredrika **OBS!**

Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet finnas anmälda lektionsgivare, in- och utländska, hushållsbiträden af olika slag, barnfröknar, kontorsbiträden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12-4.

Adr. Drottninggatan 54, Stockholm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

HANNA HEDSTRÖMS

Råntillverkning, 72 Stora Badstugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Pålsvaruaffären

77 Drottninggatan 77
A. T. 264 29. Anders Andersson.

Gynna Dagnys annonsörer!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, **Ise Gagner.** 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kaptan Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Sjukvård i hemmet.

För husmödrar och unga flickor i hemmen, hvilka önska förvärfva sig någon kännedom om sjukvård, anordnar undertecknad en af sina sedvanliga kurser med början den 30 oktober. Vidare upplysningar Tunnelgatan 25, Stockholm. Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

SALLY PETERSON, Sjuksköterska.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Estrid Rodhe. † Af Lina Kullberg.

Hvad är berättigadt i kvinnans sträfvan efter politiskt inflytande? (En analys och ett förslag af B. O.) Af Axianne Torstenson.

De turkiska kvinnorna och politiken.

Anti-suffragisternas tal. Af Ellen Wester.

Hurra för Kalifornien!

De Gamlas Dag. Af A. H—n.

Medvetet och omedvetet. Af Hilma Borelius.

C. A. M. Lindman: Vi och våra blommor. Häft II. Rec. af Ellen Nordenstreng.

Marie Antoinettes vänner. Af S—d Pl—n.

Genmåle. Af Ester Nennes.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.